

ՍՈՐՎԷ՛... ՍՈՐՎԷ՛...

- Սորվե՛... նոյն բառը ընդհանրապես ու միշտ ուժգնորեն կը հընչէ ականջիս: Մայրս կ'ըսէ սորվե՛, քոյրս՝ սորվե՛, մեծ մայրս, մորաքոյրս ու քեռայրս կ'ըսեն՝ սորվե՛... Կարծես այս բառն զատ աւելի քնքուշ ուրիշ բառ չեն գտներ: Ի՛նչ ընեն խեղճերը, բառամթերքի աղքատութիւն ունին ու կը բաւարարուին միշտ միեւնոյն գայլի քարոզը գլխուս կարդալով: Ա՛լ այն աստիճանի կը հասնի որ՝ չեմ դիմանար: Կը խնդրեմ որ նիւթը փոխեն:

Օր մը հեռատեսիլ կը դիտէի: Մէյ մըն ալ՝ մայրս եկաւ ու զոցեց հեռատեսիլը: Չարմացայ:

- Ինչո՞ւ զոցեցիր...
 - Ինչու զոցեցի՞,- նայեցաւ ապշած երեսիս...
 - Այո՛, ինչո՞ւ...
 - Չեմ գիտեր ինչու, կարծեմ՝ ես աշակերտուիի չեմ, այլ՝ դուն: Չնա՛, արագ գիրքերդ բեր, որպէսզի քեզ հարցաքննեմ, գիտնամ սորվելու աստիճանդ...
 Այս վերջինն ալ, փառք Աստուծոյ, շատ կը սիրեմ մօրս մէջ:
 - Կը խնդրեմ՝ մի՛ նայիր դասերուս: Ես կը նայիմ, կը բաւե... մե՛ծ բան մըն է...

- Ո՛չ,- պնդեց մայրս՝ շեշտելով որ պէտք է սորվիմ, մէյ մըն ալ վերաքաղ ընեմ իրեն հետ, որպէսզի վստահ ըլլամ սորվածներես: Ահա սկսաւ մեր ամենօրեայ նոյն քարոզը:
 Յանկարծ դուռին զանգը հնչեց: Ես ուրախացայ որ դասերես ազատեցայ: Բայց ինչ տեսնեմ մեր ապագայ փիլիսոփան է, որ կը սիրէ իմաստասիրական իր քարոզները նախ ինծի կարդալ... Անձրեւն փախայ՝ բռնուեցայ փոթորիկին՝ իր ահաւոր կարկուտներով: Եկուր ալ ազատիր այս տեղատարափ յարձակումէն: Հայրս է:
 Այլեւս Փանջունիի հօր պէս՝ պիտի ստիպուիկնք մենք բամպակ թիւել մեր ականջներուն:

Ամեն պարագայի՝ ժամանակը եղաւ դասի անցնելու: Հիմա ալ կը կարծեն, որ իրենց քարոզին բարերար ազդեցութեան արդիւնքն է ատիկա: Ճարահատ՝ պիտի ընդունինք ու վարժուիկնք «սորվե, սորվե՛» կրկներգը լսելու, կարծես թէ իրաւ ալ ուրիշ բան կ'ընենք:

ԹԻՒԸ ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՈՒՌԱՆ ԿԱՌԵԱՆ-ՏԻՔՄԻՔԵԱՆ
 ՆԿԱՐԱԶԱՐՈՒԵՑ՝ ՈՒՅՅԻ ՔԵՇՈՒԵԱՆ

ՎԱՅՐԻ ԱՆՏԱՌՆԵՐՈՒՆ ԱՇԽԱՐՀԵՆ

- Ամազոնի անտառը ունի 5.4 միլիոն քառակուսի քմ. տարածք:
- Ամեն տարի Ամազոնի վայրի անտառն 52 հազար քառակուսի քմ. կը փճացուի:
- 200 հազար բնիկ հնդիկներ կ'ապրին Ամազոնի վայրի անտառին մէջ:
- Վայրի անտառի մը 0.01 քառակուսի քմ. տարածքի մը մէջ 1500 ծաղկաւոր բոյսերու տեսակներ կ'աճին:
- Պորնեոյի հին վայրի անտառներն մէկը գոյութիւն ունի 130 միլիոն տարիներէ ի վեր:
- Մեր սպառած ուտելիքներուն 80 առ հարիւրը ծագումով եկած են վայրի անտառներէն՝ ըլլան անոնք պանան, գետնախնձոր, աւոքատո, սեւ պղպեղ, սուրճ եւ շաքար:
- Մեր մթնոլորտին թթւածինին 20 առ հարիւրը կ'արտադրուի Ամազոնի վայրի անտառին ծառերուն եւ տարբեր բոյսերուն կողմէ:
- Վայրի անտառին մէջ ամեն տարի կ'իջնէ 254 սմ. անձրեւ:
- Ամբողջ տարուան ընթացքին արեւադարձային վայրի անտառի մէջ, միջին հաշուով ջերմաստիճանը միշտ 27 աստիճան է:
- Գիտնականները կ'ենթադրեն, որ արեւադարձային անտառի բոյսերն եւ անասուններն 137 տեսակ կը բնաջնջուի ամեն օր:

ԽԱՂԵՐ

Կետերը միացուր յայտնաբերելու համար պահուած պատկերը:

Կ'ուզես ներկել այս կատուին պատկերը:

Կրնա՞ս գտնել վրձինի հասցնող ճամբան:

ԱՆԽԵԼՔ ՄԱՐԴԷ

Չէ՛, ես ժամանակ չունիմ, պետք է
աճապարեմ,- Աստուծո՛ւ աճապարեմ,
բախտ տուաւ, շուտ պետք է երթամ,
գտնեմ բախտս ու վայելեմ:

Ո՛ր կ'երթաս, մա՛րդ Աստուծո՛յ,
եկո՛ւր սա ոսկին հանէ՛:

Աղքատը այս խօսքերն ալ միտքը պահեց եւ շարունակեց երթալ: Այնքան գնաց որ վերջապէս գտաւ Աստուած: Ան հսկայ, ալեւոր մարդու կերպարանքով նստած էր բարձր ժայռի մը տակ, կռնակը ժայռին յենած:

- Բարե՛ւ, բարի օր ըլլայ,- ըսաւ աղքատը եւ կեցաւ Աստուծոյ դիմաց:

- Բարի՛ եկար,- պատասխանեց Աստուած,- ի՞նչ կը փափաքիս:

- Կ'ուզեմ որ ամէն մարդու հանդէպ հաւասար վարուիս, մէկը լուսապայծառ չընես, միւսը խաւարի մէջ չձգես: Ես այնքան կ'աշխատիմ, ջանք ու քրտինք կը թափեմ, բայց դարձեալ կարող չեմ ըլլար փորս կշտացնել: Իսկ ուրիշներ, որ իմ ըրածիս կեսին չափ իսկ չեն աշխատիր, կը հարըստանան ու հանգիստ կ'ապրին:

- Լա՛ւ, ըսաւ Աստուած,- հիմա պիտի հարստանաս. ես քեզի բախտ տուի, գնա՛ ու վայելէ՛:

- Ուրիշ ըսելիք ալ ունիմ, Տէ՛ր,- մրմնջեց աղքատ մարդը, եւ մէկ առ մէկ ներկայացուց անօթի գայլին, գեղեցիկ աղջկան եւ չորցած ծառին խնորանքները:

Աստուած բոլորին համար ալ պատուերներ տուաւ. աղքատը շնորհակալութիւն յայտնեց ու մեկնեցաւ:

Վերադարձի ճամբուն վրայ հանդիպեցաւ չոր ծառին:

- Աստուած ի՞նչ ըսաւ ինձի համար,- հարցուց ան:

- Ըսաւ որ քու արմատներուն տակ ոսկի կայ. մինչեւ որ այդ ոսկին չհանուի, արմատներդ հողին ու ջուրին չհասնին՝ դուն չես կրնար կանաչնալ,- բացատրեց աղքատ մարդը եւ սկսաւ հեռանալ:

- Ո՛ր կ'երթաս, մա՛րդ Աստուծոյ,- գոչեց ծառը,- եկո՛ւր սա ոսկին հանէ՛, բարիք կ'ըլլայ թէ՛ քեզի, թէ՛ ինձի. դուն կը հարստանաս, ես ալ կանաչաւտ երիտասարդ կը դառնամ:

- Չէ՛, ես ժամանակ չունիմ, պետք է աճապարեմ,- պատասխանեց մարդը,- Աստուած ինձի բախտ տուաւ, շուտ պետք է երթամ, գտնեմ բախտս ու վայելեմ:

(Շարունակելի)

ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

Անտառի բնակիչներեն՝ կապիկը

Տանա կապիկները իրարու միջեւ կը գործածեն կանչերէ, դէմքի արտայայտութիւններէ եւ շարժումներէ կազմուած «բառամբերք» մը: Օրինակի համար, եթէ անոնք արծիւ մը տեսնեն իւրաքանչիւր եզ եւ արու յատուկ կանչ մը կ'արձակեն, որ տարբեր կ'ըլլայ ուրիշ գիշատիչ թռչունի ներկայութեան արձակուած կանչէն: Երբ որսորդ մը մօտենայ, տանա կապիկները անմիջապէս կը հեռանան համակարգուած ձեւով եւ առանց ձայնի, կարծէք «պահակներ» յատուկ շարժումով մը խումբին միւս անդամներուն փոխանցած էին վտանգի մը ներկայութիւնը:

Ալեքս անունով խելացի թութակը

Ալեքս՝ Կապոնի մոխրագոյն թութակը չէր բաւարարուեր պարզապէս բառերը կրկնելով, ան սորված էր աւելի քան 100 բառ: Ան կրնար անուանել 50 տարբեր առարկաներ, զանոնք դասաւորել գոյնով եւ ձեւով, կարճ նախադասութիւններ կազմել եւ մինչեւ վեց հաշուել: Այս արդիւնքին հասնելու համար հոգեբան Իրեն Փեփըրպըրկ սկսած էր իր ուսանողներէն մէկը մարզել թռչունին առջեւ:

Ալեքս կը սատկի 31 տարեկանին ըստ իր ուսուցչուհիին, ան ունէր 5 տարեկան մանուկի մը խելացութիւնը:

ՓԱՓԱՔՍ ԻՐԱԿԱՆԱՅԱԻ

Մանկութեանս հօրս առաջնորդութեամբ եկեղեցի յաճախելու եւ ծառայելու սկսայ:

Իմբային երգեցողութեան ընթացքին նաեւ մեներգներ կը կատարէին: Ես՝ որպէս փոքր մոմակիր, մեծ հաճոյքով կը հետեւէի դպրաց-դասի շարականներու երգեցողութեան եւ կը փափաքէի անոնցմէ մէկը ըլլալ:

Երեք տարիներ առաջ փափաքս իրականացաւ: Պետական երաժշտանոցի դասընթացներուն սկսայ հետեւիլ: Ծնողքս յանձն առաւ շաբաթը երկու անգամ հեռաւոր դպրոցը հասցնելու զիս ձայնամարզութեան եւ դաշնամուրի դասընթացներու հետեւելու համար:

Մեծ թափով կ'աշխատիմ, հաւատալով որ մարդ արարածը որեւէ գործ երբ սիրելով ընէ անպայման յաջողութեան կը հասնի:

Իրապէս այդպէս եղաւ երբ մեր դպրապետին յաճախակի քաջալերանքներով առիթը ունեցայ խմբերգներու եւ մեներգներու մասնակցելու:

Լիայոյս եմ, որ յառաջիկայ տարիներուն պիտի իրականացնեմ նաեւ երգեհոն նուագելու փափաքս Սուրբ Պատարագի եւ խորհուրդներու ընթացքին:

Յակոբ Ծաքարեան

Է. կարգ

Ազգ. Քարէն Եփփէ Ծեմարան

ԱՆՄՈՒԱՆԱԼԻ ՔԵՍԱՊԸ

Երկու տարի առաջ ծնողքիս հետ Լաթաքիա ճամբորդեցի: Ամառ էր: Զոն առիթ ունեցայ շուկաները երթալու եւ թաղամասերը շրջելու: Մեր բնակած տան մէջ համացանցի գիծը անշատուած էր: Քանի մը օր ետք հաճելի կարծուած Լաթաքիայէն ձանձրացայ: Յանկարծ կացութիւնը փոխուեցաւ: Անակնկալ մը ինծի կը սպասեր:

Քեսապ ապրող ազգականս հեռաձայնեց եւ առաջարկեց որ իրեն հետ բանակումի մասնակցիմ: Համաձայնեցայ: Ծնողքս ալ քաջալերեց զիս: Առաջին անգամ ըլլալով բանակումի պիտի մասնակցէի: Նախ կարծեցի թէ ինքզինքս օտար պիտի զգամ, բայց հակառակը եղաւ: Բանակումի ընթացքին շուտով ընկերուհիներ եւ ընկերներ ունեցայ: Անմոռանալի օրեր անցուցի: Քեսապը շատ սիրեցի: Տպաւորիչ էր բնութիւնը իր լեռներով, ծառերով եւ կանաչազարդ պատկերով: Սրտանց կը փափաքիմ անգամ մը եւս Քեսապ այցելել, տեսնել ընկեր-ընկերուհիներս եւ վայելել լեռնային գեղեցիկ բնութիւնը:

Ծիլա Պերթիզլեան

Է. կարգ

Ազգ. Քարէն Եփփէ Ծեմարան